

ARCHEOLOGIA POLSKI XLI 1995

ARCHEOLOGIA

P O L S K I

PL ISSN 0003-8180
Indeks prasowy 325945
1-2/96

XLI:1996
Zeszyt 1-2

**INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**
<http://www.rcin.org.pl>

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII PAN

- Barbara Baczyńska, *Cmentarzysko kultury mierzanowickiej w Szarbi, woj. kieleckie. Studium obrządku pogrzebowego*. Kraków 1993, ss. 91 + 50 tabl.
- Chwalim: *Subboreal Hunters-Gatherers of the Polish Plane* [red. M. Kobusiewicz]. Poznań 1993, ss. 130, ryciny, mapy.
- Lech Czerniak, *Wczesny i środkowy okres neolitu na Kujawach. 5400–3650 p.n.e.*, Poznań 1994, ss. 206, ryciny, mapy.
- Wojciech Dzieduszycki, *Kruszce w systemach wartości i wymiany społeczeństwa Polski wczesnośredniowiecznej*, Poznań 1995, ss. 192.
- Wojciech Dzieduszycki, M. Kupczyk, *Gopło i człowiek*, Poznań 1993, ss. 178.
- Marian Głosek, *Późnośredniowieczna broń obuchowa w zbiorach polskich*, Warszawa 1995, ss. 148, tablice.
- Andrzej Janeczek, *Osadnictwo pogranicza polsko-ruskiego. Woj. belskie od schyłku XIV do początku XVII wieku*, Warszawa 1993, ss. 388 + 23 mapy.
- Piotr Kaczanowski, *Klasyfikacja grotów broni drzewcowej kultury przeworskiej z okresu rzymskiego*, Kraków 1995, ss. 50 + 21 tabl., tabele.
- Sławomir Kadrow, *Gospodarka i społeczeństwo. Wczesny okres epoki brązu w Małopolsce*, Kraków 1995, ss. 167, wykresy, mapy.
- Sławomir Kadrow, A. i J. Machnikowie, *Iwanowice. Stanowisko Biała Góra, cz. I. Cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu*. Kraków 1993, ss. 115 + 7 tabel + 23 tablice.
- Elżbieta Kowicka, *Dwór „najrzędniejszego w Polszcze magnata”*, Warszawa 1993, ss. 295.
- Janusz Kruk i in., *Osadnictwo i zmiany środowiska naturalnego wyżyn lessowych. Studium archeologiczne i paleogeograficzne nad neolitem w dorzeczu Nidzicy*, Kraków 1996, ss. 139, ryciny, wykresy.
- Anna Kulczycka-Leciejewiczowa, *Osadnictwo neolityczne w Polsce południowo-zachodniej. Próba zarysu organizacji przestrzennej*, Wrocław 1994, ss. 223 + mapy.
- Lokalne ośrodki władzy państwowej w X–XI wieku w Europie środkowo-wschodniej* [red. S. Moździoch]. Wrocław 1993, ss. 292, mapy, ryciny, wykresy.
- Elżbieta Mazur, *Warszawska Spółdzielnia Mieszaniowa 1921–1939. Materialne warunki bytu robotników i inteligencji w eksperymentalnym osiedlu mieszkaniowym*, Warszawa 1993, ss. 175.
- Andrzej Mierzwiński, *Przemiany osadnicze społeczności kultury łużyckiej na Śląsku*, Wrocław 1994, ss. 193 + zeszyt map.
- Wanda Mossakowska, *Początki fotografii w Warszawie (1839–1863)*, Warszawa 1994, t. I: ss. 343; t. II: 185 fotografii.
- Łucja Okulicz-Kozaryn, *Fnowie Zachodni*. Warszawa 1993, ss. 270.
- Omnia res mobilia. Polish Studies in Posthumous Inventories of Movable Property in the XVI–XIX Century*, red. J. Kruppé, A. Pośpiech, [w druku].
- Janusz Ostoja-Zagórski, *Mezeregion Sobiejuchy na Pałukach. Dynamika procesów zasiedlania w starożytności*. Żnin 1993, ss. 133.
- Marian Rębkowski, *Średniowieczna ceramika miasta lokacyjnego w Kołobrzegu*, Kołobrzeg 1995, ss. 134, ryciny, tablice.
- Leszek Słupecki, *Slavonic Pagan Sanctuaries*, Warszawa 1994, ss. 270, ilustracje, mapy.
- Studia i Materiały do Osadnictwa Wielkopolski Wczesnośredniowiecznej, t. VII, red. Z. Hilczer-Kurnatowska, Toruń 1995, ss. 469, ryciny, tabele, mapy.
- Theory & Practice in Archaeological Research, vol. II: Acquisition of Field Data on Multi-Strata Sites*, red. P. Urbańczyk, Warszawa 1995, ss. 484, ryciny.
- Edward Tryjarski, *In confinibus Turcarum. Szkice turkologiczne* [w druku].
- Edward Tryjarski, *Kultura ludów tureckich w świetle przekazu Mahmuda z Kaszgaru (XI w.)*, Warszawa 1993, ss. 364, 2 mapy.
- Paweł Valde-Nowak, *Osadnictwo wczesnorolnicze średniogórza niemieckiego*, Kraków 1995, ss. 191, tabele.

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ

[pod redakcją Andrzeja Woźniaka]

- Nr 49. Irena Turnau, *European occupational dress from the 14th to the 18th century*, Warszawa 1994, ss. 202.
- Nr 50. Jolanta Kowalska, *Koło Bogów. Ruch i taniec w mitach i obrzędach*, Warszawa 1995, ss. 182.
- Nr 51. *Konflikty etniczne. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Zakład Etnologii IAE PAN w Warszawie, 5–7 grudnia 1994 r.*, red. I. Kabzińska, S. Szykiewicz, Warszawa 1996, ss. 376.

BIBLIOTHECA ANTIQUA

[pod redakcją Aleksandrą Dunin-Wąsowicz]

- Vol. XXII. Maria Nowicka, *Le portrait dans la peinture antique*, Warszawa 1993, ss. 206, ilustracje.

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XLI

Zeszyt 1-2

1996

P 1584

P 319

WARSZAWA
CENTRUM KVALITY

ARCHIOLOGIA POLSKA

6271ELN17
INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XLI

Zeszyt 1-2

1996

~~P 784~~

P 319

WARSZAWA
LETTER QUALITY
1996

Ako. 154/96.d.

<http://www.rcin.org.pl>

Skład Redakcji Naukowej:

ZBIGNIEW BUKOWSKI (redaktor), MARIA DEKÓWNA (z-ca redaktora),
IZABELA TOMASZEWSKA (sekretarz)

Adres Redakcji:

Instytut Archeologii i Etnologii PAN
00-140 Warszawa, al. Solidarności 105
tel. 620 28 81 do 84, 652 19 60 do 66
wewn. 138, 183

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

PL ISSN 0003 - 8180

© Copyright by Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Warszawa 1996

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission from the copyright owner.

Skład, korekta i druk:
Zakład Wydawniczy Letter Quality
Warszawa, ul. Bryłowska 35/38

Nakład 500 + 50 egz., objętość 21,8 arkusza wydawn., papier offset 80 g
Druk ukończono w październiku 1996 r.

<http://www.rcin.org.pl>

SPIS TREŚCI

METODY I METODOLOGIA

Anna Bitner-Wróblewska, Jerzy Brzozowski, Jerzy Siemaszko, Nowe możliwości wykorzystania metody planigraficznej w badaniach archeologicznych	7
New possibilities of the use of planigraphy in archaeological investigations	36
Janusz Braziewicz, Maciej Karwowski, Marian Jaskóła, Zastosowanie rentgenowskiej analizy fluorescencyjnej do określania stężenia pierwiastków w szkle zabytków celtyckich z Polski	39
An application of X-ray fluorescence analysis to the determination of element concentration in Celtic glass artefacts from Poland	62

STUDIA

Tadeusz Baranowski, Pochówki koni z Tumian, w woj. olsztyńskim	65
Horse burials at Tumiany, Olsztyn Voivodeship	128
Zdzisław Hensel, Elementy rzędów końskich z cmentarzyska w Tumianach, woj. olsztyńskie, w świetle badań składu chemicznego	131
Elements of horse harness from the cemetery at Tumiany, Olsztyn Voivodeship, in the light of the analysis of chemical composition	137
Anna Gręzak, Beata Kurach, Konsumpcja mięsa w średniowieczu oraz w czasach nowożytnych na terenie obecnych ziem Polski w świetle danych archeologicznych	139
The consumption of meat in Medieval and post-Medieval Poland in the light of the archaeological evidence	166

DYSKUSJE I POLEMIKI

Marta Połtowicz, Technologia a podstawy klasyfikacji dolno- i środkowopaleolitycznych wyrobów kamiennych. Uwagi w związku z artykułem E. Boëdy, J.-M. Geneste'a i L. Meignen, „Identification de chaînes opératoires lithiques du Paléolithique ancien et moyen” (1990)	169
Technologie et fondements de la classification des objets lithiques du Paléolithique ancien et moyen. Remarques à propos d'un article d'E. Boëda, J.-M. Geneste et L. Meignen, „Identification de chaînes opératoires lithiques du Paléolithique ancien et moyen” (1990)	175
Helena Zoll-Adamikowa, W sprawie wnioskowania o strukturach krewniaczych i związkach międzypopulacyjnych na podstawie wybranych cmentarzysk wczesno-średniowiecznych	176 ✓
In connection with the interpretation of blood relationship structures and inter-populational relationships on the basis of selected early Medieval cemeteries . .	180
Bogdan Łuczak, Andrzej Malinowski, Uwagi na marginesie pracy T. Rysiewskiej, „Struktury krewniacze i związki międzypopulacyjne w Polsce wczesno-średniowiecznej. Próba wnioskowania na podstawie wybranych cmentarzysk Sandomierszczyzny” (1994)	181
Comments on the article of T. Rysiewska, „Blood relationships and inter-populational relationships in early Medieval Poland. An interpretation of certain cemeteries from the Sandomierz region” (1994)	184

Teresa Rysiewska, Struktury krewniacze i związki międzypopulacyjne w Polsce wczesnośredniowiecznej: hipotezy, domniemania, wątpliwości i nieporozumienia	185
Blood relationships and inter-populational relationships in early Medieval Poland: hypotheses, probabilities, doubts and misunderstandings	190

RECENZJE

Christophe Dunikowski i Sandra Cabboi, La sidérurgie chez les Sénons: les ateliers celtiques et gallo-romains des Clérimois (Yonne) (Andrzej Niewęłowski)	191
Ljudmila V. Pekarskaja, Dafydd Kidd, Der Silberschatz von Martynovka (Ukraine) aus dem 6. und 7. Jahrhundert (Wojciech Szymański)	194
Le château médiéval, forteresse habitée (XI ^e -XVI ^e s.). Archéologie et histoire: perspectives de la recherche en Rhône-Alpes. Actes du colloque de Lyon (avril 1988). Gérard Giuliano, Châteaux et maisons fortes en Lorraine centrale (Andrzej Abramowicz)	205

KRONIKA

Workshop „The aim of Laboratory Analyses of Ceramics in Archaeology”, Lund (Szwecja), 7-9 kwietnia 1995 r. (Andrzej Buko)	211
---	-----

“Archeologia Polski” is regularly indexed in the International Current Awareness Service: Anthropology and also in the International Bibliography of Periodical Literature (IBZ). Selected material is indexed in the International Bibliography of Social and Cultural Anthropology.

OD REDAKCJI

„Archeologia Polski” jest wydawnictwem ciągłym, w którym zamieszczane są artykuły zawierające ujęcia ogólne, syntetyzujące omawianych zagadnień. Publikujemy w nim prace z zakresu metodologii i metodyki badań archeologicznych oraz dyscyplin współpracujących z archeologią, a także studia dotyczące problematyki prahistorii oraz wczesnych dziejów ziem polskich na tle europejskim. Każdy zeszyt zawiera również dział polemik i dyskusji oraz recenzje literatury polskiej i obcej, głównie archeologicznej, lecz również prac z zakresu dyscyplin z archeologią współpracujących.

Artykuły i recenzje przekazywane do druku w „Archeologii Polski” prosimy opracowywać według zasad opublikowanych w tomie XXVIII : 1983, z. 1, s. 239 i n. naszego periodyku.

WARUNKI PRENUMERATY – „RUCH” S.A.

1. „Archeologia Polski” jest półrocznikiem. Cena prenumeraty krajowej na 1996 r. wynosi 12,00 zł., a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.
2. Wpłaty na prenumeratę:
  - na teren kraju przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora:
    - „RUCH” S.A. Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK XIII Oddział Warszawa 370044-16551-2700-1-06, zapewniając dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.
    - na zagranicę – „RUCH” S.A. Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK XIII Oddział Warszawa 370044-16551-2700-1-06. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.
3. Terminy przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę: do 20.02. – na rok bieżący.
4. Zlecenia na prenumeratę dewizową przyjmowane od osób zamieszkałych za granicą, realizowane są od dowolnego numeru w danym roku kalendarzowym.

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A., Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, tel. 620-10-39, 620-10-19, 620-12-71 w. 2442, 2366.

Warunki prenumeraty „Archeologii Polski” na 1996 r.

Institucje i osoby prawne mogą kierować zamówienia i wpłaty na adres:

**Instytut Archeologii i Etnologii PAN,
al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105, 00-140 Warszawa,
numer konta w PBK VIII O/Warszawa nr 370028-4499
z dopiskiem „Archeologia Polski”.**

Wydawnictwo prześlemy pocztą po otrzymaniu zamówienia i dokonaniu wpłaty (plus porto).

Koszt prenumeraty rocznej wynosi 12,00 zł.

Prenumeratę roczną przyjmują również oddziały kolportażowe RUCH oraz urzędy pocztowe i listonosze.

Przewidywana cena jednego numeru podwójnego poza prenumeratą wyniesie 12,00 zł i może ulec zmianie.

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest o 100% wyższa. W przypadku zlecenia dostawy drogą lotniczą, koszt przesyłki lotniczej w pełni pokrywa prenumerator. Bieżące i wcześniejsze numery można nabyć lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) w Bibliotece IAiE PAN, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, a także we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Subscription orders for „Archeologia Polski” available through the local press distributors or directly from

**Institute of Archaeology and Ethnology
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland**

The subscription rate is USD 20 plus postage (USD 3) for all non European countries. Payment should be made by International Money Order sent to

**PBK VIII O/Warszawa nr 370028-4499
or by a check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland.**

OD REDAKCJI

For the exchange write, please, to
Instytut Archeologii i Etnologii PAN – Biblioteka
al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland

Orders regarding all publications of the Institute of Archaeology and Ethnology should be addressed to the Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences, al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland, tel/fax 48-22-240100 (Warsaw).

The subscription rates for periodicals are (in USD or equivalent):

Archeologia	30
Archaeologia Polona	25
Archeologia Polski	20
Etnologia Polona	25
Etnografia Polska	20
Kwartalnik Historii Kultury Materialnej	40 (4 vols)
Przegląd Archeologiczny	25
Sprawozdania Archeologiczne	25

For all non European countries plus postage (USD 3)

Payment must be made by International Money Order sent to PBK VIII O/Warszawa, No 370028-4499 or by check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN, al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland.

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII PAN

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA

[pod redakcją Zenona Woźniaka]

- T. I. Ryszard Wołagiewicz, *Lubowidz. Ein birituelles Gräberfeld der Wielbark-Kultur aus der Zeit vom Ende des 1. Jhs. v. Chr. bis zum Anfang des 3. Jhs. n. Chr.*, Krakow 1995, ss. 56, 64 tablice.
T. II. Jan Jaskanis, *Cecele. Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Ostpolen*, Kraków 1996, ss. 118, tablice.

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE

[pod redakcją Wojciecha Szymańskiego]

Tom 32, Sandomierz: Badania 1969–1973 [red. S. Tabaczyński]. T. II. Warszawa 1996, s.497.

STUDA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

[pod redakcją Elżbiety Balcerzak]

Tom LXIV, Andrzej Pośpiech, *Pułapka oczywistości. Pośmiertne spisy ruchomości szlachty wielkopolskiej z XVII wieku*. Warszawa 1992, ss. 143.

ARCHAEOLOGIA POLONA

Vol. XXXII, Warszawa 1994, ss. 200.

Vol. XXXIII, Warszawa 1995, ss. 590.

ARCHEOLOGIA

Tom XLIV, Warszawa 1993, [1994], ss. 165.

Tom XLV, Warszawa 1994, [1995], ss. 133.

ARCHEOLOGIA POLSKI

Tom XXXIX: 1994, z. 1–2, Warszawa 1994, ss. 190.

Tom XL: 1995, z. 1–2, Warszawa 1995, ss. 228.

Tom XLI: 1996, z. 1–2, Warszawa 1996, ss. 216.

ETHNOLOGIA POLONA

Vol. 18, Poznań 1994, ss. 208.

Vol. 19 [w druku]

ETNOGRAFIA POLSKA

Tom XXXVIII, z. 1–2, Warszawa 1994, ss. 272.

Tom XXXIX, z. 1–2, Warszawa 1995, ss. 295.

FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE

Fasc. VII, Łódź 1994, ss. 76.

Fasc. VIII, Łódź 1995, ss. 68.

INVENTARIA ARCHAEOLOGICA. POLOGNE

Fasc. LXV. *Sépultures à inhumation de la première phase du groupe de Tarnobrzeg en Pologne Sud-Est*, par S. Czopek et E. Szarek-Waszkowska, Łódź 1993, PL 393–396 [12 feuilles].

Fasc. LXVI. *Sépultures de la civilisation de Przeworsk en Couïavie*, par Józef Bednarczyk, Łódź 1994, PL 397–403 [12 feuilles].

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

Rok XLIII, nr 1, Warszawa 1995, ss. 182.

nr 2, Warszawa 1995, ss. 136.

nr 3, Warszawa 1995, ss. 102.

nr 4, Warszawa 1995, ss. 152.

Rok XLIV, nr 1, Warszawa 1996, ss. 96.

POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS

Vol. 20, Poznań 1993, 293 poz. + XI str.

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

Tom 42, Wrocław 1994, ss. 152.

Tom 43, Wrocław 1995, ss. 195.

SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

Tom XLVI, Kraków 1994, ss. 202.

Tom XLVII, Kraków 1995, ss. 327.

~~7104~~
P 319

P319
CZYTELNA

17
R-18